

Sándor György

író-előadóművész, humoralista

1938. április 4-én született Budapesten.

Sándor György kisiskolás korában a *Rákosi Mátyás Gyermekotthonba* került, majd az orosz nyelvű *Gorkij Iskolában* végezte tanulmányait. Középiskolás korában szavalóversenyt nyert. Harmadikos gimnazistaként, 1957-ben Kaposvárra ment, ahol színházi öltöztetőként dolgozott, de kisebb szerepeket is kapott. 1958-ban vették föl a *Színművészeti Akadémiára Szinetár Miklós* osztályába. Saját bevallása szerint onnan tehetségtelenségére, „a szöveg elleni stilizált játékára” hivatkozva küldték el. A színház világától továbbra sem akart elszakadni, de az alapoktól szeretne volna kezdeni a szakmát, emiatt 1959-ben bútorosként kezdett dolgozni az egri *Gárdonyi Géza Színházban*, ahol felléphetett színdarabokban is.

Innen Szinetár Miklós hívására 1960-ban az akkor alakult *Petőfi Musical Színházhoz* szerződött, 1963-tól pedig a *Thália Színházban* volt segédszínész. 1965-ben az *Egyetemi Színpadon Emlékszem még nagyanyámra* című magánestjével kezdődött önálló előadóművészi pályája, ennek kibővített változata az első teljesen sajátmaga által írt műsora, az *Én 1 an(α,β) ugyok*. Ennek a jellegzetes gesztikulációval, mimikával kísért és az „adott kórt átélők életérzését kifejező” előadóestjének kivételes népszerűsége okán hamarosan a *Vidám Színpad* szólistája lett és a *Mikroszkóp Színpadon* is színre lépett. 2005-től 2012-es megszűnéséig a Budapesti Kamaraszínház adott otthont műsorainak.

Összetéveszthetetlenül egyedi stílusáról az 1970-es években tanulmányt írt *Molnár Gál Péter*, *Kőszeg Ferenc* és *Szalay Károly* is. *Zelk Zoltán* szópantomim művésznek nevezte el, a *Humorlexikon* szerint „olyan összefüggéseket teremt a szavak között, amelyekkel új tartalmat ad a kifejezéseknek. Váratlan asszociációkat fedez fel, amelyeket a színész előadásmódjával felerősít.”

A több mint ötvenöt éves pályafutása során tucatnyi önálló műsoros estje volt (*Lyukasóra*, *Boxkesztyű és rózsza*, *Nézeteltérítés*, *Egyvégtére két vágta*, *Hintőpor*, *Horog*, *Mágiarakás*, *A legvidámabb barokk*, *Több örült naplója*, *A Semmittudás Egyeteme*, *Válogatott jellemtelenségeim*, *Meddig mehetek el?!).* 2017 novemberében *Örömkönny(v)eim* címmel tartotta meg önálló estjét a budapesti *Rózsavölgyi Szalonban*.

A rádiókabaré, illetve a tévés szereplések növelték népszerűségét: egyik legismertebb ötlete az volt, hogy az Oktogonon a *Burda divatlap* szabásmintáját térképnek használva a Majtényi Frigyes utca holléte iránt érdeklődött.

Több könyv is fűződik nevéhez: a *Hogyan lettem humoralista?* - együtt jelent meg Alfonsónak az életéről és pályafutásáról írottakkal 1975-ben. Tíz év múlva *Nézeteltérítés* címen hét szerzői estjét a Magvető Kiadó jelentette meg. A *Mágiarakás-t*, amely válogatás a további önálló szerzői estjeiből és breviáriuma is egyben, 1989-ben adta ki. (Ebben a könyvben vall először név szerint Jelenits Istvánról és Pilinszky Jánosról, akiknek hatására 1978 elején meg is keresztelkedett.) A több kiadást is megért *Hármaskönyve* 2008-ban jelent meg, amelynek harmadik kötete a *Kivezetés a szépirodalomból – olcsó vászonkötésű mókás rémtettek* címet kapta. 2013-ban, hetvenötödik születésnapjára jelent meg a *Sándor György 75. – Az életem egy csukott könyv* című műve (Dömény Csaba, az egyszemélyes Arcus Kiadó remekléseivel), amelyben életről, halálról, szeretetről, családról, szerelemről, kereszténységről és zsidóságról szóló gondolatait összegezte, továbbá egykori és mostani kortársainak, pályatársainak és társművészeinek róla szóló írásait, tanulmányait is közölte.

Számos egyéb könyvéből csak a legfontosabbak: *A Gaz Mocsolay!* (1992) mellett *Kandi-kamera* címen is megjelent egy könyve 1995-ben. 1999-ben adták ki a Kairosz Kiadónál *A 20. század idill-kollázs*a (Sándor György szóképes albuma) című kötetét. Majd az *Egyhúron* - könyve jelent meg 2000-ben.

Munkásságát több rangos kitüntetéssel ismerték el: 1988-ban Jászai Mari-díjat, 1992-ben Petőfi Sándor sajtószabadság-díjat, 1994-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztjét, 1998-ban Magyar Örökség Díjat kapott, 2002-ben megkapta a Köztársaság Elnökének Érdemérmét, 2003-ban a Karinthy-emlékgyűrűt, 2006-ban a Magyar Rádió Bonbon-díját, 2009-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztjét, 2010-ben a Prima Díjat. 2011-ben Kossuth-díjat vehetett át rendhagyó, a magyar kulturális életben egyedülálló, sajátos stílusú, sokszínű, intellektuális humorral átszótt előadóművészete, sokoldalú művészi pályafutása elismeréseként. Még abban az évben Budapestért-díjban is részesült, 2014-ben a Nemzet Művésze díjjal tüntették ki. 2017-ben a 17. Győri Könyvszalon alkotói díját kapta, és Újbuda kerület is díszpolgárává választotta.

2018-ban *A sándorgyuri* címmel Kocsis Tibor készített róla dokumentumfilmet. A 2019-es filmbemutató után az *Uránia Nemzeti Filmszínházban* Sándor György ismét színpadra állt, az életművet összegző önálló szerzői-előadói estjén több mint fél évszázados pályafutásából adott elő részleteket.